

Välikysymys VK 2/2025 vp

Eveliina Heinäluoma sd ym.

Välikysymys hallituksen lisäleikkauksista soteen ja koulutukseen

Eduskunnalle

Hallitus on leikannut ankarasti hyvinvointiyhteiskunnan ydinpalveluista, kuten sosiaali- ja terveydenhuollosta. Myös koulutukseen on kohdistettu isoja leikkauksia, vaikka sen piti olla erityis-suojeluksessa.

Hallitus on romuttanut hoitoonpääsyn, heikentänyt vanhusten hoivaa, korottanut asiakasmaksuja ja karsinut sairaaloiden päivystyksiä sekä nostanut lääkkeiden hintoja. Ihmisille tärkeät lähi- ja peruspalvelut ovat heikentyneet, ja palveluiden saatavuus on huonontunut. Suomalaisten luottamus terveydenhuoltoon on laskenut hallituksen toimien seurauksena.

Vuosi sitten hallitus päätti uusista leikkauksista: sosiaali- ja terveyspalveluihin 170 miljoonaa euroa, josta 100 miljoonaa euroa sosiaalihuollon palveluiden rajaamiseen ja 70 miljoonaa euroa erikoissairaanhoidon palveluvalikoiman leikkaamiseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle, eli koulutukseen, kulttuuriin, nuorisoon ja liikuntaan, päätettiin kohdistaa uusi 75 miljoonan euron leikkaus. Vielä tähän päivään mennessä kukaan ei tiedä, mihin nämä leikkaukset tarkalleen kohdistuvat. Hallitus on pimittänyt tiedon suomalaisilta.

Pääministeri Orpo lupasi, että uudet leikkaukset julkistetaan "hyvissä ajoin" ennen vaaleja. Tämä lupaus tehtiin eduskunnan edessä 27.2. kyselytunnilla. Hyvissä ajoin meni jo, lupaus on petetty.

Vaalit ovat demokratian kulmakivi. Demokratian kannalta on myös välttämätöntä, että äänestäjät tekevät päätöksensä parhaan tiedon ja vakaan harkinnan pohjalta ja että ehdokkaat tietävät, mitä on edessä niissä tehtävissä, joihin he pyrkivät. Tämä velvoittaa myös vallanpitäjiä avoimuuteen ja rehellisyyteen.

Kunta- ja aluevaalien ennakoäänestyksen alkuun on enää viikko. Vaalimainokset ovat olleet katukuvassa jo useita viikkoja. Vaalikoneet on julkaistu. Vaalitentit pyörivät mediassa. Vaalipaneelleja järjestetään ympäri Suomen. Äänestäjät tenttaavat ehdokkaita ja tekevät valintojaan — mutta ilman tietoa siitä, mihin hallitus on kohdistamassa sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan lisäleikkaukset.

Uudet leikkaukset kohdistuvat suoraan ihmisten palveluihin ja usein vielä heikoimmassa asemassa oleviin. Tämä alleviivaa eduskunnan oikeutta tietää. Eduskunnalla on velvollisuus huolehtia, että perustuslain takaama jokaisen suomalaisen oikeus tasa-arvoisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin toteutuu.

Välikysymys VK 2/2025 vp

Hallitus leikkaa jälleen hyvinvointiyhteiskunnan ydinpalveluista

Hallituksen hyvinvointileikkaukset heikentävät niiden asemaa, jotka ovat yhteiskunnassa jo valmiiksi heikoimmilla. Koko kautensa ajan hallitus on kasannut tasapainottamisen taakan vammaisten, sairaiden, pienituloisten ja ikäihmisten kannettavaksi ja nostanut keskituloisen suomalaisen verotuksen ennätyslukemiin.

Nyt hallitus ei ole kertonut suomalaisille, mihin se on kohdistamassa uudet 170 miljoonan euron sosiaali- ja terveystalouden leikkaukset.

Onko hallitus siis vähentämässä vanhusten hoitopaikkoja, vaikka tuhansia ihmisiä on jonossa? Laittaako hallitus jaksamisen ääri rajoilla olevat omaishoitajat vielä tiukemmalle leikkaamalla omaishoidosta? Haluaako hallitus, että jatkossa kotihoidon palveluita saa vain etänä? Onko hallitus lakkauttamassa kuntouttavan työtoiminnan lähes kokonaan? Viekö hallitus vammaisilta apuvälineet pois ja laittaa ne maksujen taakse? Ja aikooko hallitus jatkaa päivystysten keskittämistä ja sairaaloiden alasajoa?

Samaan aikaan kun hallitus leikkaa julkisista sosiaali- ja terveystalouksista, se on kohdistanut 80 miljoonan euron leikkauksen sosiaali- ja terveystalouden järjestöjen rahoitukseen. Tulevina vuosina hallitus on tekemässä 50 miljoonan euron lisäleikkaukset, mutta ei suostu kertomaan, miten leikkaukset kohdennetaan. Järjestöt tarjoavat matalan kynnyksen tukea, ehkäisevät syrjäytymistä ja täydentävät julkisia palveluita. Leikkaukset järjestöihin vaarantavat tuen, jota ihmiset tarvitsevat selviytyäkseen arjessa ja kriiseissä.

Entä mihin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan 75 miljoonan euron lisäleikkaus osuu? Kenties koulutukseen tai kulttuuriin, joilta on jo leikattu paljon?

Onko hallitus kohdistamassa leikkauksia myös perusopetukseen tilanteessa, jossa oppimisen tuki pitäisi saada toimimaan ja oppimistulokset pitäisi saada nousuun? Entä onko hallitus leikkaamassa vielä lisää ammatillisesta koulutuksesta aiemman 120 miljoonan euron jättileikkauksen päälle? Vai onko hallitus leikkauksillaan romuttamassa tavoitteen suomalaisten koulutustason nostosta? Ja aikooko hallitus leikata lisää kulttuurista tilanteessa, jossa suomalaiset kulttuuritoimijat on jo ajettu ahtaalle 20 miljoonan euron leikkauksella ja arvonnäköveron korotuksella? Eduskunnan edessä opetusministeri ei sulkenut pois mitään näistä leikkauksista.

Johtopäätös on selvä. Hallitus on tekemässä uudet isot leikkaukset hyvinvointiyhteiskunnan ydinpalveluihin, mutta pimittää vaalien pelossa yksityiskohdat kaikilta suomalaisilta.

Suomalaiseen perinteeseen kuuluu, että ei pidä luvata sellaista, mitä ei voi pitää. Tämä on hyvä neuvo hallitukselle, joka taistelee viimeisistä uskottavuutensa rippeistä. Nyt on viimeinen hetki kertoa suomalaisille, mihin hyvinvointileikkaukset ollaan kohdistamassa.

Edellä olevan perusteella ja Suomen perustuslain 43 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Välikysymys VK 2/2025 vp

Aikooko hallitus kertoa, miten se kohdistaa päättämänsä sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäleikkaukset ennen kunta- ja aluevaaleja,

aikooko hallitus tehdä saman koulutusleikkausten osalta,

minkä vuoksi hallitus edelleen pimitää näitä leikkauksia suomalaisilta, vaikka se on valmistellut niitä jo lähes vuoden ajan,

onko ministeri Kaisa Juuson johtamassa STM:ssä valmisteltu tai ollut valmistelussa leikkauksia, jotka kohdistuvat lastensuojeluun, vanhusten hoivaan, omaishoitoon, kuntouttavaan työtoimintaan, vammaisten apuvälineisiin tai kotihoidon palveluihin,

onko hallituksessa tai sen johtamassa virkakunnassa tehty valmistelua, jossa kohdistetaan leikkauksia erikoissairaanhoidon palveluiden keskittämiseksi,

aikooko hallitus julkaista kaikki lisäleikkausten valmisteluun liittyvät materiaalit vai pimitää myös ne,

mitä sairaaloiden päivystyksiä tai muita toimintoja hallitus on karsimassa ja aikooko hallitus heikentää edelleen hoitajamitoitusta, pidentää hoitoon pääsyn määräaikoja entisestään tai avata tällä vaalikaudella eduskunnan jo hyväksymän vammaispalvelulain uudelleen,

onko hallitus tehnyt puoliväliriihtä varten arvioita siitä, miten tulevat leikkaukset kohdistuvat ikääntyneisiin, vammaisiin, lastensuojelun asiakkaana oleviin perheisiin ja muihin paljon sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitseviin ihmisiin, joiden tarvitsemiin palveluihin ja etuuksiin on kohdistunut jo useita muita leikkauksia tämän hallituskauden aikana,

onko hallitus antamassa eduskunnalle esityksen omaishoitolain kokonaisuudistuksesta, joka hallitusohjelman mukaan oli tarkoitus tehdä puoliväliriiheen mennessä, vai onko hallitus kohdistamassa leikkauksia myös omaishoitoon ja omaishoitajien palveluihin,

onko hallitus arvioinut, miten sen jo tekemät ja tulossa olevat leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluihin vaikuttavat ihmisten luottamukseen sosiaali- ja terveyspalveluita kohtaan,

aikooko hallitus vähentää vanhusten kotihoidon fyysisiä käyntejä muuttamalla niitä etäkäynneiksi,

aikooko hallitus kohdistaa leikkauksia heikoimmista heikoimpiin, iäkkäisiin vammaisiin,

aikooko hallitus kohdistaa lisää leikkauksia lastensuojeluun tilanteessa, jossa palvelun tarve vain kasvaa ja työntekijät uupuvat jo nyt,

miten hallitus aikoo kohdistaa 50 miljoonan euron leikkaukset sosiaali- ja terveysalan järjestöille ja onko hallitus aikeissa tehdä vielä lisää leikkauksia näiden päälle,

Välikysymys VK 2/2025 vp

onko hallitus arvioinut leikkausten vaikutuksia järjestöjen toimintaedellytyksiin ja järjestöjen edellytyksiin tuottaa ihmisille tärkeitä palveluita,

aikooko hallitus kohdistaa sosiaali- ja terveyspalveluihin tai etuuksiin vielä uusia lisäleikkauksia kunta- ja aluevaalien jälkeen pidettävässä puoliväliriihessä,

mihin hallitus aikoo kohdistaa opetus- ja kulttuuriministeriön 75 miljoonan euron leikkauksen,

leikkaako hallitus koulutuksesta, kulttuurista, nuorisotyöstä tai liikunnasta,

minkä takia hallitus ei ole ilmoittanut, että se rajaa perusopetuksen pois näistä koulutuksen lisäleikkauksista,

jos ette rajaa, niin mistä aiotte perusopetuksesta leikata,

minkä takia hallitus ei ole ilmoittanut, että se rajaa ammatillisen koulutuksen pois näistä koulutuksen lisäleikkauksista,

jos ette rajaa, niin mistä aiotte ammatillisesta koulutuksesta vielä leikata aiemman 120 miljoonan euron leikkauksen lisäksi,

mille koulutusasteelle hallitus aikoo kohdistaa leikkauksia ja millä perusteella ja

onko hallitus todella sitä mieltä, että koulutuksesta voidaan leikata lisää vaarantamatta hallituksen omia tavoitteita koulutustason nostamisesta ja koulutuksellisesta tasa-arvosta?

Välikysymys VK 2/2025 vp

Helsingissä 26.3.2025

Eveliina Heinäluoma sd
Saku Nikkanen sd
Timo Suhonen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Seppo Eskelinen sd
Tuula Väätäinen sd
Joonas Räsänen sd
Aki Lindén sd
Eemeli Peltonen sd
Lotta Hamari sd
Juha Viitala sd
Riitta Mäkinen sd
Johan Kvarnström sd
Niina Malm sd
Suna Kymäläinen sd
Paula Werning sd
Antti Lindtman sd
Lauri Lyly sd
Timo Harakka sd
Ilmari Nurminen sd
Pia Hiltunen sd
Nasima Razmyar sd
Piritta Rantanen sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Tytti Tuppurainen sd
Ville Skinnari sd
Helena Marttila sd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Harry Harkimo liik
Petri Honkonen kesk
Hannu Hoskonen kesk
Antti Kaikkonen kesk
Eeva Kalli kesk
Anne Kalmari kesk
Hilkka Kemppi kesk
Tuomas Kettunen kesk
Hanna Kosonen kesk
Antti Kurvinen kesk
Mika Lintilä kesk
Markus Lohi kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Timo Mehtälä kesk

Välikysymys VK 2/2025 vp

Olga Oinas-Panuma kesk
Jouni Ovaska kesk
Mika Riipi kesk
Hanna Räsänen kesk
Mikko Savola kesk
Markku Siponen kesk
Eerikki Viljanen kesk
Alviina Alametsä vihr
Fatim Diarra vihr
Tiina Elo vihr
Bella Forsgrén vihr
Pekka Haavisto vihr
Atte Harjanne vihr
Hanna Holopainen vihr
Inka Hopsu vihr
Saara Hyrkkö vihr
Krista Mikkonen vihr
Jenni Pitko vihr
Oras Tynkkynen vihr
Sofia Virta vihr
Timo Furuholm vas
Veronika Honkasalo vas
Jessi Jokelainen vas
Anna Kontula vas
Minja Koskela vas
Pia Lohikoski vas
Laura Meriluoto vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Johannes Yrttiaho vas
Johannes Koskinen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Pia Viitanen sd